

Znaczenie odkrycia Wilhelma Konrada Roentgena w lecznictwie: zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wybór i oprac. Marta Boszczyk

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach. Wydział Informacyjno-Bibliograficzny, 2019 r.

1. Barszczewski, Czesław : Dziesięciolecie promieni X w medycynie praktycznej : odczyt wygłoszony na posiedzeniu Warsz. Tow. Lek. z pokazem radiogramów [...]. – [Warszawa : s.n.], 1906. – 6 s. ; 24 cm
Dostęp online: <https://academica.edu.pl/reading/readSingle?cid=70225057&uid=67857840>
2. Cieślakowi, Helena : Rentgenoterapia schorzeń nienowotworowych dzieci w Polsce : przegląd historyczny, stan aktualny, ocena krytyczna. W: Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria B. Z. 15. Historia nauk biologicznych i medycznych / komitet redakcyjny Eugeniusz Olszewski i inni ; Zakład Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1969. – S. 79-110
Wypożyczalnia: sygn. 69567
3. Domanus, Józef : Technika rentgenowska. – Wyd. 2. – Warszawa : Trzaska, Evert i Michalski, 1951. – 187 s. : il. ; 21 cm
Promieniowanie rentgenowskie -- zastosowanie w leczeniu
4. Drozdowski, Henryk : Stulecie odkrycia promieni X przez W. C. Roentgena. W: Fizyka w Szkole. – 1996, nr 1, s. 52-56
Czytelnia
5. Encyklopedia odkryć i wynalazków : chemia, fizyka, medycyna, rolnictwo, technika / [kom. red. Bolesław Orłowski, Zbigniew Płochocki, Zbigniew Przyrowski ; noty encyklopedyczne napisali Krzysztof Błaszowski et al.]. – Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1979. – S. 304 : Rentgenowskie promieniowanie
Czytelnia – sygn. 144427/czyt.Enc.
6. Farmelo, Graham : Odkrycie promieni X / tł. z ang. Helena Białkowska. W: Świat Nauki. – 1996, nr 1, s. 70-75
Czytelnia
7. Fedorowski, Grzegorz : Mędrca szkiełko : odkrycia i wynalazki w walce o zdrowie człowieka. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1968. – S. 56-64 : Tajemnicze promieniowanie
Na stronach 63-64 o odkryciu Roentgena.
Wypożyczalnia – sygn. 57858, 57857
8. Handelzalc, Abraham : Promienie Roentgena i ich znaczenie w medycynie. – Wyd. 2 niezmi. – [Warszawa] : "Czytelnik", 1948. – 27 s. ; 23 cm. – (Wiedza Powszechna : wydawnictwo popularno-naukowe. Z Cyklu: Przełomowe Odkrycia w Medycynie ; z. 4.)
Wypożyczalnia – sygn. 3254
9. Historia medycyny / pod red. Tadeusza Brzezińskiego ; aut. Tadeusz Brzeziński [et. al.]. – Wyd. 4. – Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2004. – S. 300-305 : Rozwój diagnostyki obrazowej

10. Hurwic, Józef : Twórcy nauki o promieniotwórczości. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1989. – (Biblioteka Problemów, ISSN 0137-5032 ; t. 292). – S. 11-24 : Wilhelm Conrad Roentgen
Wypożyczalnia: sygn. 206193, 206192
11. Jezierski, Grzegorz : Krótka historia promieniowania rentgenowskiego w Polsce. W: *Analecta : studia i materiały z dziejów nauki / Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki Polskiej Akademii Nauk.* – R. 19, nr 1-2 (2010), s. 303-329
Dostęp online: [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_\(36_37\)/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_\(36_37\)-s303-329/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_\(36_37\)-s303-329.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_(36_37)/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_(36_37)-s303-329/Analecta_studia_i_materiały_z_dziejów_nauki-r2010-t19-n1_2_(36_37)-s303-329.pdf)
12. Kontrym-Sznajd, Grażyna : Wpływ odkryć w fizyce na rozwój diagnostyki medycznej.
Dostęp online: http://dydaktyka.fizyka.umk.pl/Wystawy_archiwum/z_omegi/Kontrym-Sznajd-1.pdf
13. Kozubowski, Jan A. : Roentgen i jego promienie X. W: *Wiedza i Życie.* – 1995, nr 12, s. 24-33
Czytelnia
14. Kułakowski, Andrzej : Wpływ odkrycia promieniotwórczości na rozwój diagnostyki i leczenia nowotworów. W: *Analityka : nauka i praktyka.* – 2011, nr 3, s. 4-9
Informatorium PBW – Academica
15. Langman Jerzy, Ślipek Zbigniew : Diagnostyka techniczna i diagnostyka medyczna – podobieństwa i zapożyczenia. W: *Inżynieria Rolnicza.* – 2008, nr 104, s. 121-126
M.in.: Metody diagnostyczne – diagnostyka obrazowa.
Dostęp online: http://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-article-BAR0-0039-0118/c/httpir_ptir_orgartykulyp1104ir1042244pl.pdf
16. Łastowiecki, Andrzej : Promienie Roentgena i ich zastosowania. – Lwów : Książnica - Atlas, 1938. – 87, [1] s. : il. ; 20 cm
Dostęp online: <https://academica.edu.pl/reading/readSingle?cid=79958008&uid=75864272>
17. Ławniczak-Jabłońska, Krystyna : Promienie Roentgena w setną rocznicę Nagrody Nobla. W: *Fizyka w Szkole.* – 2001, nr 4, s. 198-202
Czytelnia
18. Mierzecki, Roman : Wilhelm Konrad Roentgen : w stulecie wielkiego odkrycia. W: *Analecta : studia i materiały z dziejów nauki.* – 1997, nr 1, s. 333-349
Dostęp online: <https://academica.edu.pl/reading/readSingle?page=335&uid=8448976>
19. Miłowska Katarzyna, Grabowska Katarzyna, Gabryela Teresa : Zastosowanie promieniowania elektromagnetycznego w medycynie. W: *Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej.* – T. 68 (2014), s. 473-482
Dostęp online: <https://phmd.pl/resources/html/article/details?id=55755>
20. Mould Richard F. : Promienie X w latach 1896-1897. W: *Nowotwory.* – T. 61, nr 6 (2011), s. 590-600. – Bibliogr.
W artykule przedstawiono wybrane aspekty zastosowania promieni X, zarówno w celach medycznych jak i

pozamedycznych, w czasie dwóch lat od ich odkrycia w listopadzie 1895 r. Opisano rozwój pierwszych technologii wykorzystujących promienie X do obrazowania i terapii. Przedstawiono opis przypadku pierwszego pacjenta poddanego terapii promieniami X. Szerokie spektrum pozamedycznych zastosowań promieni X w latach 1896-1897 obejmuje badanie eksponatów muzealnych (mumie egipskie), nieinwazyjne badania przemysłowe, wykrywanie przemytu oraz rozróżnianie prawdziwych i fałszywych kamieni szlachetnych. W części II omówione będą doniesienia projektów lampy rentgenowskiej do 1912 r., oceny jakościowej promieni X (również do roku 1912 r.) oraz pomiaru dawki ekspozycyjnej do 1908 r. Bibliografia pracy zawiera m.in. pierwsze czasopismo radiologiczne, Archives of Clinical Skiagraphy oraz książki poświęcone promieniowaniu X, opublikowane w latach 1896-1897, znajdujące się w londyńskiej bibliotece British Institute of Radiology.
Informatorium - Academica

21. Murczyński Czesław, Sypniewska Maria : Wilhelm Konrad Roentgen : dzieje wielkiego odkrycia / [oprac. graf. Sława Gospodarek] ; Komisja Historii Nauk Medycznych Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia. – Warszawa : Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1957. – 238, [2] s., [25] k. tabl., [3] s. tabl. : il. ; 20 cm. – (Życiorysy ; nr 3) (Wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny ; nr 3)
22. Olszewski Adam, Ozimek, Klaudia : Jak fizyk zagląda do środka nie otwierając?. W: Zeszyty Studenckiego Ruchu Naukowego : materiały sesji studenckich kół naukowych . – T. 17 (2011), strony 51-61
Promieniowanie rentgenowskie -- zastosowanie w leczeniu.
Czytelnia
23. Rzymiski Kazimierz : Diagnostyka radiologiczna a rozwój techniki. W: Nowiny Lekarskie. – 1992, nr 2, s. 9-14. – Bibliogr. 7 poz.
Autor omawia rozwój metod radiologicznych obrazowania od momentu odkrycia promieni X przez W. K. Roentgena aż do rezonansu magnetycznego.
Informatorium - Academica
24. Sady, Wojciech : Dlaczego odkrycie promieni X przez Roentgena było naukowe?. W: Przegląd Filozoficzny. – R. 13, nr 3 (2004), s. 7-20
Informatorium - Academica
25. Seyda, Bronisław : Dzieje medycyny w zarysie. – Wyd. 3 przejrz. i uzup. – Warszawa : Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1977
. – S. 273-275, 278, 558 : [Wilhelm Konrad Roentgen]
Wypożyczalnia – sygn. 13399
26. Skrzyński, Witold : Wczoraj, dziś i jutro polskiej radiologii. W: Inżynier i Fizyk Medyczny. – 2013, nr 4, s. 207-209
Dostęp online: <http://inzynier-medyczny.pl/iim/4.2013/files/assets/basic-html/index.html#page47>
27. Ślosarek, K. : Od Röntgena do ... czyli promieniowanie jonizujące w radioterapii. W: Postępy Fizyki. – T. 62, nr 2 (2011), s. 52-58. – Bibliogr. 16 poz., rys., fot.
Promieniowanie jonizujące jest stosowane w leczeniu chorób nowotworowych od początku XX wieku. Sposoby i techniki napromieniania chorych zmieniały się w funkcji ogólnego rozwoju techniki, elektroniki i informatyki. Zostaną przedstawione techniki napromieniania, techniki zmiany rozkładów dawek związane z wprowadzaniem nowych rozwiązań konstrukcyjnych, a także formy współpracy lekarzy i fizyków oraz zmiana roli tych ostatnich w przygotowaniu chorych do leczenia.
Dostęp online: <http://pf.ptf.net.pl/PF-2011-2/docs/PF-2011-2.pdf>
28. Słownik fizyczny / [aut. haseł Lech Jakubowski et al. ; oprac. red. Jerzy Kuryłowicz]. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1984. – S. 323 : Promieniowanie rentgenowskie

29. Spektroskopia promieniowania rentgenowskiego / [aut. Leonid V. Azároff et al. ; z ang. tł. Julian Auleytner et al.]. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1980. – 491, [1] s. : il., wyk. ; 25 cm
Wypożyczalnia – sygn. 153390
30. Ścisłowski, Czesław : Promienie X (Röntgena). – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1960. – 111, [1] s. : il. ; 20 cm
Wypożyczalnia – sygn. 61103, 2607
31. Urbaniak, Monika : Odkrycie Roentgena - pierwsze doniesienia prasowe, artykuły naukowe i podręczniki w Krakowie. W: Przegląd Lekarski. – 2013, nr 5, s. 359-365
Dostęp online: http://www.wple.net/plek/numery_2013/numer-5-2013/359-365.pdf
32. Urbaniak Andrzej, Leszczyński Stanisław : radiologia polska w XIX i XX wieku [Dokument elektroniczny]. – Kraków : Biblioteka Jagiellońska, 2019. – Tryb dostępu: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/79417/urbanik_leszczynski_radiologia_polska_w_19_i_20_wieku_2019.txt?sequence=3&isAllowed=y
33. Urbaniak Monika, Urbaniak Andrzej : Radiologia w kręgu Uniwersytetu Jagiellońskiego 1896-2016 [Dokument elektroniczny]. – Wyd. 2. – Kraków : Biblioteka Jagiellońska, 2017. – Dane tekstowe (1 plik pdf ; 5,85 MB)
Dostęp online: <http://www.radiologia.wl.cm.uj.edu.pl/documents/15104663/17643629/Radiologia+w+kr%C4%99gu+UJ+wydanie+II.pdf/1e215222-abb5-4f78-93c8-56d62d51e407>
34. Wajs Symcha : Wilhelm Konrad Roentgen (1845-1923). Setna rocznica odkrycia promieni X. W: Magazyn Stomatologiczny. – T. 5, nr 10 (1995), s. 55-57. – Il.
35. Zajgner, Jerzy : Rentgenodiagnostyka. W: Radiologia : podręcznik dla studentów / pod red. Szczęsnego Leszka Zgliczyńskiego ; aut. Maciej Adamski [et al.]. – [Wyd. 1 nowe]. – Warszawa : Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1983. – S. 21-41
Wypożyczalnia – sygn. 165217
36. Zgliczyński, Szczęśny Leszek : Zarys dziejów radiologii lekarskiej. W: Radiologia : podręcznik dla studentów / pod red. Szczęsnego Leszka Zgliczyńskiego ; aut. Maciej Adamski [et al.]. – [Wyd. 1 nowe]. – Warszawa : Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1983. – S. 15-20
Wypożyczalnia – sygn. 165217
37. Ziółkowska Ewa, Biedka Marta : Od promieni Roentgena do nowoczesnej radioterapii. W: Valetudinaria - Postępy Medycyny Klinicznej i Wojskowej. – T. 15, nr 2 (2010), s. 5-8. – Bibliogr.
Streszczenie polskie: Początki radioaktywności zaczęły się w Paryżu w 1896 roku, zaraz po odkryciu promieni X w 1895 roku przez Konrada Roentgena. Kiedy Henry Becquerel opisał niewidoczne promieniowanie emitowane przez uran w postaci zaczernienia kliszy fotograficznej po kontakcie z solami uranu, zafascynowani odkryciem Becquerela Pierre i Maria Curie w lutym 1898 roku kontynuowali badanie celem odkrycia nowych radioaktywnych substancji i zrozumienia procesów radioaktywności. Terapeutyczne zastosowanie promieniowania X na całym świecie rozwinęło się błyskawicznie i systematycznie, krok po kroku zdobywało praktyczne doświadczenie w leczeniu choroby nowotworowej. Znalezione kompromisy pomiędzy wymaganym a akceptowalnym leczeniem choroby nowotworowej i funkcją oraz efektami ubocznymi ze strony zdrowych tkanek. Na podstawie nabytego doświadczenia ustalono ostatecznie sposób

frakcjonowania dla promieniowania X w postaci krótkich wysokodawkowych codziennych sesji przez kilka tygodni. Wiedza z zakresu radiobiologii o uszkodzeniach letalnych i subletalnych w różnych nowotworach oraz w tkankach zdrowych, a także mechanizmów naprawy wpłynęła na dalszy rozwój technik nuklearnych i radioterapii. Rozwój technik obrazowania guza, pozycjonowania pacjentów, doboru dawek wpłynęły na przyszły rozwój konformalnych technik radioterapeutycznych. Historię radioterapii można podzielić na trzy okresy. Pierwszy to technika kilowoltażowa, gdzie napromieniano guzy promieniowrażliwe i położone powierzchniowo, następne okresy to technika megawoltażowa z zastosowaniem aparatu kobaltowego oraz przyspieszaczy liniowych...